

Juryrapport

KHMW Jan Brouwer Scriptieprijs 2024 – Taal- en literatuurwetenschappen

Oana Ciuraru MA, Universiteit Utrecht

Rubiks kubus: een onderzoek naar de Nederlandse petrocultuur uit het interbellum

De jury voor de KHMW Jan Brouwer Scriptieprijs Taal- en literatuurwetenschappen moest een keuze maken uit een sterk heterogene selectie. Taal- en literatuurwetenschappen omvatten steeds sterker uiteenlopende expertises. Het was voor de juryleden een verrijking om te zien hoeveel talent aan de Nederlandse universiteiten op dit terrein actief is, en blijft; hoe veelzijdig het talent is; hoe krachtig en diepgravend.

Maar uiteindelijk moest toch een prijswinnaar gekozen worden. De keus van de jury viel op de masterscriptie getiteld 'Rubiks kubus: een onderzoek naar de Nederlandse petrocultuur uit het interbellum'. De scriptie was begeleid door prof. Geert Buelens en dr. Nina Geerdink voor de research-masteropleiding Nederlandse Literatuur en Cultuur van de Universiteit Utrecht, en de auteur is mevr. Oana Ciuraru.

Het onderwerp van deze scriptie is, hoe de modernistische literatuur uit de jaren-1920 en '30 de steeds centralere betekenis van de oliewinning weerspiegelt. De voortschrijdende technologie en industrialisering waren op deze cruciale brandstof aangewezen; en in de literaire kunstopvattingen van deze periode zien we ook hoe het modernisme zich richt op uitgerekend technische en industrieel-mechanische onderwerpen, onder afzwering van de romantische nostalgie en het idyllische natuurgevoel van weleer. Dat samenvallen van poëtica en technologie wordt aan de hand van twee bronnencorpora in kaart gebracht: Nederlands en Roemeens. Die twee lijken op het eerste gezicht weinig raakvlakken te hebben, maar bij nadere beschouwing blijken ze allebei verstrengeld te zijn in, en samen exemplarisch zijn voor, een nieuw wereldbestel waarin maatschappijen als Shell de grote, grensoverschrijdende kaders vormen.

Een eeuw later is deze thematisering van de "petrocultuur" natuurlijk veel zwaarder beladen, politiek en ecologisch, en krijgt het onvermoede eigentijdse resonanties. Mevr. Ciuraru is zich van die dynamiek van de tussentijd terdege bewust. Daardoor is haar literatuurhistorische scriptie allerminst antiquarisch, maar ook brandend actueel. Het verbindt de historische methode met de eigentijdse theorievorming van de "eco-kritiek". De jury was ook onder de indruk van de transnationale benadering van een multinationaal onderwerp en acht dit richtingwijzend voor de hedendaagse Neerlandistiek. De jury was ook getroffen door het uitstekende, soepele Nederlands dat de Roemeense auteur zich in haar studie heeft eigen gemaakt, door haar voortvarende studieverloop, en door haar vermogen om onder moeilijke omstandigheden deze bewonderenswaardige scriptie te kunnen schrijven.

Prof. dr. R.A.G. (Roberta) D'Alessandro, hoogleraar syntaxis en taalvariatie Universiteit Utrecht

Prof. dr. W.L. (Wilt) Idema, Emeritus Professor Chinese Literature Harvard University, emeritus-hoogleraar Chinese taal en letterkunde Universiteit Leiden

Prof. dr. J.Th. (Joep) Leerssen, emeritus-hoogleraar Europese studies i.h.b. de moderne Europese letteren Universiteit van Amsterdam

De jury vergaderde op 19 december 2023 via Zoom onder leiding van KHMW-maatschappelijk lid drs. M.M.G. (Marijke) Pubben. Tevens was ter vergadering aanwezig prof. dr. W.B. (Wim) Drees, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW.